

HỢP TÁC KỸ THUẬT QUÂN SỰ GIỮA NGA VÀ HÀN QUỐC

PHẠM QUỲNH HƯƠNG*

Trong những năm qua, có thể thấy đường lối ngoại giao của Hàn Quốc đặc biệt chú trọng tới các nước có ảnh hưởng lớn ở khu vực Đông Bắc Á như Mỹ, Trung Quốc, Nhật Bản và Nga. Do địa thế rất nhạy cảm, nhất là tình hình an ninh bất ổn của Bán đảo Triều Tiên nên Hàn Quốc rất tăng cường quan hệ hợp tác quân sự với các nước lớn. Trong bài viết này, xin đề cập tới hợp tác kỹ thuật quân sự giữa Hàn Quốc và Nga trong những năm gần đây.

Từ khi Hàn Quốc và Nga thiết lập quan hệ ngoại giao năm 1990 hai nước đã nhanh chóng phát triển mối quan hệ song phương trên các lĩnh vực chính trị, ngoại giao, quân sự, kinh tế và văn hoá. Cựu Tổng thống Hàn Quốc Kim Tân Chung cho rằng việc hợp tác lâu dài với Nga là rất có lợi. Với những ưu thế về quân sự, kinh tế, chính trị nhất là mối quan hệ với CHDCND Triều Tiên, do đó Nga sẽ góp phần vào việc tạo ra một cơ chế hoà bình trên bán đảo Triều Tiên. Hơn nữa, Nga là một nước có tiềm lực không lồ về kinh tế, nhất là kỹ thuật không gian vũ trụ hiện đại Nga có khả năng sẽ chuyển giao những kỹ thuật tiên tiến này tới Hàn Quốc một cách thuận lợi hơn là các nước phương Tây. Chuyến thăm Nga của ông Kim tới Matxcova vào ngày 30/05/1999 là sự khởi động lại mối quan hệ giữa hai nước.

Vào đầu những năm 90, cả Nga và Hàn Quốc đều rất quan tâm đến vấn đề hợp tác quân sự. Tháng 11 năm 1992, tại Xoum đã diễn ra những cuộc đàm phán cấp Bộ trưởng quốc phòng đầu tiên. Vào tháng 5 năm 1995 đã soạn thảo và thông qua văn bản về các

nguyên tắc hỗ trợ lẫn nhau trong kỹ thuật quân sự và đã đạt được thoả thuận về thi hành các nguyên tắc này trong giai đoạn 1995-2000. Các dự định tương tự cũng được thể hiện trong *Bản ghi nhớ về hiểu biết lẫn nhau*. Bản ghi nhớ này là chương trình hành động dài hạn mà các bên đã ký kết trong thời gian sang thăm Matxcova vào năm 1996 của Bộ trưởng quốc phòng Hàn Quốc Kim Đông Jin.

Đầu năm 1995, công ty “Росвооружение” thuộc chính phủ Nga đã ký hàng loạt các hợp đồng với các công ty Hàn Quốc về việc cung cấp vũ khí và kỹ thuật quân sự. Trong năm 1996-1997, có 26 xe tăng và 13 ô tô quân sự dành cho bộ binh loại BMP-3 đã được xuất sang Hàn Quốc; đã ký một hợp đồng cung cấp mẫu mã máy bay trực thăng vận tải МИ-26 TC (rất thích hợp cho các nhu cầu dân sự và quân sự) theo đường “Росвертол” và “Samsung Electronic”. Về phía mình, công ty “Росвооружение”; “ОКБ Сухово”; “Росвертол” chuyển giao cho phía Hàn Quốc các đặc tính thương mại và các số liệu kỹ thuật chiến thuật về các loại vũ khí khác nhau mà phía Hàn Quốc có thể mua theo phương án trả nợ hoặc là trên cơ sở thương mại. Đây là loại máy bay tiêm kích có nhiều mục đích sử dụng CY-35 và CY-37, các hệ thống tàu thủy ИВБ, tàu chiến đấu các loại, các loại tên lửa có cánh chống lại tàu thủy, máy bay trực thăng loại tiên tiến Ka-50 “Cá mập đen” và Ka-52 “Cá sấu”, tổ hợp chống xe tăng.

Vào tháng 11 năm 1997 đoàn đại biểu của Hàn Quốc do Thứ trưởng quốc phòng - Ly Chông Rin dẫn đầu đã tới thăm Matxcova. Hai bên bàn về triển vọng mở

* Thực tập sinh, Viện Nghiên cứu Đông Bắc Á

rộng cung cấp các mặt hàng kỹ thuật quân sự mới nhất của Nga. Vào cuối những năm 90 trong khuôn khổ chương trình trả nợ nước ngoài của Liên bang Xô Viết cũ về việc sớm cấp tín dụng cho Hàn Quốc, Nga đã cấp cho Hàn Quốc xe tăng loại T-80Y (với đạn dược và các khí tài bổ trợ), ô tô chiến đấu dành cho bộ binh (БМП-3), БТР, phi cơ chiến đấu lên thẳng, hệ thống chống xe tăng, tổ hợp tên lửa “Метис”, “Игла”, “Стрела-10 М3” dành cho hệ thống phòng không...

Thực hiện đàm phán về cung cấp vũ khí và kỹ thuật quân sự với khối lượng khoảng 1 tỷ USD, dựa vào đó Nga tính toán cắt giảm khoản nợ của mình với Hàn Quốc. Vào tháng 5 năm 2002 Hàn Quốc đã ký hợp đồng với tập đoàn “МиГ” cung cấp lô hàng máy bay “Ил-103” (23 chiếc). Khoảng ½ trị giá hợp đồng này sẽ được tính bằng cách xoá vào nợ chính phủ. Vấn đề về cung cấp lô hàng xe tăng mới “Т-80”, ca nô có vận tốc lớn và ô tô chiến đấu dành cho bộ binh БМП-3 cũng được thảo luận. Cả hai bên đều thấy việc hợp tác này là rất có lợi. Đối với Nga, đây là khả năng xoá nợ nước ngoài và tăng công suất sản xuất. Còn về phía Hàn Quốc thì nhận được vũ khí hiện đại và một phần quay hồi vốn tài chính.

Các cuộc đàm phán giữa các cơ quan quân sự về hợp tác trong việc xây dựng các thiết bị phòng không. Hệ thống mới ПВО (hệ thống tàu thủy) có thể được dựa vào một trong các phương án tổ hợp tên lửa tầm cao С-300 với các điều kiện và yêu cầu của phía Hàn Quốc nhằm tiếp tục đưa hệ thống này vào lực lượng vũ trang. Sự hợp tác đó đã mở ra nhiều triển vọng mới.

Trong nhiệm kỳ của mình Tổng thống Hàn Quốc Rô Mu Hiêng đã sang thăm Nga vào tháng 9 năm 2004. Trong tiến trình chuyến thăm, Tổng thống Rô Mu Hiêng đã

3 lần gặp gỡ và tiếp xúc với Tổng thống Nga Putin. Chuyến thăm này mở đầu cho thời kỳ mới phát triển mối quan hệ giữa hai nước. Mối quan hệ giữa hai chính phủ đã chuyển sang sự hợp tác toàn diện trên cơ sở tin tưởng lẫn nhau, đáp ứng mọi quyền lợi cơ bản của nhân dân hai nước, củng cố an ninh và hợp tác trong khu vực Đông Bắc Á và trong khu vực Châu Á-Thái Bình Dương nói chung. Cả hai Tổng thống đều đánh giá cao kết quả đạt được của chuyến thăm này.

Trong tiến trình đàm phán, hai bên đã ấn định triển vọng hợp tác kinh tế thương mại và đã đề ra những phương hướng cụ thể nhằm phát triển hợp tác trong lĩnh vực nhiên liệu năng lượng, giao thông vận tải, công nghiệp hàng không vũ trụ cũng như trong các ngành khác như là: khai thác nguồn tài nguyên thiên nhiên, lĩnh vực công nghệ cao, thông tin liên lạc, ngư nghiệp và hợp tác kỹ thuật quân sự.

Hợp tác trong lĩnh vực công nghệ hạt nhân cũng hết sức phát triển. Hiệp ước song phương được ký vào năm 1999 là cơ sở thoả thuận pháp lý. Hiện nay Ủy ban phối hợp Nga-Hàn Quốc về hợp tác trong lĩnh vực cùng nhau sử dụng năng lượng nguyên tử. Các bên đã có 8 cuộc họp về vấn đề này và cuộc họp gần đây nhất diễn ra vào tháng 8 năm 2004. Hướng làm việc cơ bản của Ủy ban này là nghiên cứu chu kỳ nguyên liệu hạt nhân công nghệ gây phóng xạ làm ô nhiễm môi trường. Hai bên cùng nhau thảo luận các vấn đề nghiên cứu chung triển vọng công nghệ chế tạo nhiên liệu hạt nhân cho lò phản ứng nguyên tử АЭС, vấn đề đào tạo các nhà khoa học-hạt nhân....

Đặc biệt là hai bên đã đạt được sự thoả thuận tiếp tục hợp tác trong lĩnh vực kỹ thuật quân sự. Thoả thuận này đã được thể hiện trong bản Tuyên bố chung giữa Nga và Hàn Quốc ký kết ngày 22/09/2004 (tại

Matxcova). Bản tuyên bố này thừa nhận tầm quan trọng trong vấn đề bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ của các bên về công nghệ quốc phòng. Hai bên đã đạt được thoả thuận trong việc áp dụng các biện pháp để bảo vệ các quyền này bằng các Hiệp ước tương ứng. Giới quan chức Nga và Hàn Quốc đã nhận được thông báo về việc xích lại gần nhau của hai nước trong lĩnh vực hợp tác kỹ thuật quân sự. Người đứng đầu Bộ ngoại giao Nga đã thông báo rằng: “các bên thảo luận tình hình và triển vọng hợp tác kỹ thuật quân sự giữa Nga và Hàn Quốc cũng như thảo luận các vấn đề nhằm hoàn thiện cơ sở thoả thuận pháp lý”.

Có thể nói rằng, những thoả thuận tương tự có thể sẽ tạo nền móng cho việc ký kết các Hiệp ước tiếp theo giữa hai nước nhằm phát triển và mở rộng hợp tác kỹ thuật quân sự giữa hai quốc gia.

Hiệp ước về bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ và công nghệ quốc phòng có thể tạo điều kiện thành lập các dự án chung giữa Nga và Hàn Quốc trong lĩnh vực kỹ thuật quân sự, cụ thể là trong lĩnh vực hàng không vũ trụ. Phía Hàn Quốc rất quan tâm đến vấn đề này. Đó là sự hợp tác trong nghiên cứu chung về khoa học kỹ thuật và mua của Nga một số loại vũ khí chuyên biệt, cũng như trong việc ký kết các hợp đồng cụ thể cho phép sản xuất vũ khí tại Hàn Quốc. Như các bạn đã biết, tổ hợp công nghiệp quốc phòng của Hàn Quốc chỉ đáp ứng 40% nhu cầu lực lượng vũ trang của nước này. Đa số thiết bị và thiết bị đồng bộ phải mua của các công ty nước ngoài, phần lớn là mua của Mỹ và tỷ lệ này đạt 90%.

Tình hình này đã khiến Hàn Quốc hoàn toàn phụ thuộc vào Mỹ và điều đó khiến cho rất nhiều chính trị gia Hàn Quốc không mấy hài lòng. Trong các cuộc họp báo họ thường xuyên kêu gọi Chính phủ Hàn Quốc phát

triển các mối quan hệ kỹ thuật quân sự với các quốc gia khác, trong số đó có Nga. Về vấn đề này giới quan chức Mỹ phản ứng lại khá dữ dội. Một số công ty tổ hợp công nghiệp-quốc phòng của Mỹ đe dọa dừng việc cung cấp các thiết bị đồng bộ.

Tuy nhiên Nga và Hàn Quốc vẫn duy trì đường lối xích lại gần nhau và phát triển hợp tác kỹ thuật quân sự. Một trong những kết quả đạt được của đường lối chính sách này là ký kết Hiệp ước về hợp tác trong lĩnh vực khai thác và sử dụng khoáng không vũ trụ. Hai bên đã thoả thuận tiếp tục hỗ trợ cho nhau trong chương trình đào tạo nhà du hành vũ trụ đầu tiên của Hàn Quốc tới năm 2007. Để chuẩn bị cho chương trình này phía Hàn Quốc sẵn sàng chi 13 triệu USD.

Hợp tác kỹ thuật quân sự là một phần không thể tách rời trong quan hệ giữa Nga và Hàn Quốc trong suốt 14 năm qua. Tới thời điểm hiện nay, Hàn Quốc đã thu được không ít kinh nghiệm của hợp tác quốc tế trong lĩnh vực quân sự (trong đó có kinh tế quân sự và kỹ thuật quân sự). Thông qua sự hợp tác trực tiếp về kỹ thuật quân sự hai bên đã có nhiều buổi giao lưu giữa các đoàn quân sự ở các cấp khác nhau. Ngày càng có nhiều các cuộc giao lưu, trao đổi kinh nghiệm giữa các nhân viên quốc phòng cấp cao của cả hai nước sau khi mối quan hệ ngoại giao được xác lập vào năm 1990 và mở đại diện căn cứ quân sự ở cả hai nước vào năm 1991.

Các cuộc đàm phán đầu tiên giữa các Bộ trưởng quốc phòng hai nước diễn ra vào năm 1994. Kết quả đạt được đó là ký kết Hiệp ước về ngăn ngừa các vụ đụng độ trong giới hạn thủy phận. Năm 1997 đã thực hiện các buổi tư vấn về chính sách quốc phòng chung giữa hai nước. Từ năm 2000, hàng năm tổ chức các cuộc hội thảo về hợp tác trong lĩnh vực tổ hợp công nghiệp-quốc

phòng và logic toán học. Năm 2002 đánh dấu bằng việc ký kết Hiệp ước về ngăn ngừa các hành động quân sự nguy hiểm.

Vào tháng 4 năm 2003 Bộ trưởng quốc phòng Nga C.Ivanov đã tiến hành các cuộc đàm phán với người đứng đầu Bộ quốc phòng của Hàn Quốc. Đôi bên thảo luận tình hình và triển vọng phát triển hợp tác kỹ thuật quân sự song phương. Hai bên bàn về vấn đề thực hiện diễn tập chung, cùng bàn bạc về các cuộc thăm quan của các đoàn quân sự, bàn về đào tạo cán bộ và việc mua vũ khí và kỹ thuật của Nga. Trong tiến trình đàm phán các bên cũng thông báo về dự định đa dạng hoá các việc trao đổi về quân sự và hợp tác.

Mùa hè năm 2003 trên boong của 2 con tàu tuần tiểu canh gác gần biên giới là "Приморье" và "Невельск" có đoàn đại biểu của Nga sang thăm Pusan, Hàn Quốc. Trong khuôn khổ của cuộc viếng thăm đã tiến hành việc diễn tập. Hai bên thực hiện hỗ trợ lẫn nhau trong việc làm vô hiệu các tên khủng bố trên biển. Vào tháng 9 năm 2003, hai tàu tuần tra của Hàn Quốc đã sang thăm lại Nga và tới Vladivostok.

Phương hướng hợp tác cơ bản tập trung vào vấn đề đấu tranh với tội phạm trên biển, trong đó có đấu tranh với di cư bất hợp pháp, buôn lậu vũ khí và ma tuý. Vào tháng 9 năm 2004, hai bên đã ký kết một biên bản về vấn đề này. Cùng thời điểm này, lần đầu tiên diễn ra việc học tập chiến thuật chuyên nghiệp chung của các tàu tuần tiểu. Trong thời gian diễn tập hai bên đã bàn xong vấn đề hỗ trợ lẫn nhau bảo vệ vùng biển, khi giúp đỡ các tàu gặp nạn và trong công tác cứu hộ cũng như khi giam giữ tàu vi phạm.

Cần phải nhấn mạnh rằng trong 3 năm gần đây, tàu của hai nước thường xuyên gặp gỡ giao lưu với nhau. Từ năm 2001 đến năm 2003 đã có 9 cuộc gặp gỡ, trong đó có 6

cuộc gặp gỡ cấp khu vực. Vào tháng 2 năm 2004 cùng với lễ kỷ niệm 100 năm ngày chiếc tuần dương hạm "Варяг" bị gặp nạn cùng với chiếc pháo hạm "Кореец" trong những ngày đầu của cuộc chiến tranh Nga-Nhật (thời kỳ 1904-1905), đội tàu chiến của Hạm đội Thái Bình Dương thuộc tuần dương hạm tên lửa "Варяг" thuộc tàu lớn "Адмирал Трибуц" và tàu nhỏ "Кореец" đã chính thức đến cảng Incheon của Hàn Quốc. Đội tàu này đã tham gia vào lễ tưởng niệm cũng như tiến hành các cuộc gặp gỡ nhằm củng cố sự hiểu biết lẫn nhau với cư dân địa phương và các thủy thủ.

Sự phát triển tích cực trong hợp tác kỹ thuật quân sự ở tất cả các cấp đã tạo điều kiện mở rộng và làm phong phú các mối quan hệ giữa hai nước, củng cố các quan hệ trước đây và trong tương lai có thể tạo điều kiện cho việc phát triển các hướng mới trong lĩnh vực này. Giới nghiên cứu cho rằng, Hàn Quốc cần tăng cường các cuộc gặp cấp cao, mở rộng trao đổi giữa hai Quốc hội, thúc đẩy đối thoại Xoun-Matxcova và trao đổi nhân sự trong những lĩnh vực khác nhau. Có như vậy quan hệ giữa hai nước Nga và Hàn Quốc mới ngày càng phát triển và bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ngô Xuân Bình (Chủ biên) - Ban nghiên cứu Hàn Quốc. *Hàn Quốc trước thềm thế kỷ XXI*. Nxb Thống kê. Hà Nội, 1999.
2. Ngô Xuân Bình (Chủ Biên) - Ban nghiên cứu Hàn Quốc. *Hàn Quốc trên đường phát triển*. Nxb Thống kê. Hà Nội, 2000.
3. Byung Nak Song. *Kinh tế Hàn Quốc đang trỗi dậy*. Nxb Thống kê. Hà Nội, 2002.
4. Tin tham khảo. TTXVN các số năm 2003, 2004.
5. Viện khoa học Nga. *Tạp chí Kinh tế thế giới và các quan hệ quốc tế số 08 tháng 8 năm 2005*.